



Van Peter tot Putin De tweede westerse invasie

TWEEDE VOORDRACHT
NAPOLEON, KEIZER DER FRANSEN

De invasie van Karel XII van Zweden ijlt nog na in 1810

2

Deze invasie

bedreigde Ruslands staatszelfstandigheid

Alexander I Romanow

- ▶ Karel bezette bijna een derde van Rusland al was deze bezetting niet effectief
- ▶ Alexander Pavlovitsj 1777-1825 probeert om via een netwerk zich te allïeren met Centraal Europa
- ▶ Hij vreest het immer agressievere Frankrijk en vooral Napoleon
- ▶ Hij voert Pruisische legerhervormingen door
- ▶ Hij ervaart het Franse Keizerrijk als een provocatie van de monarchale legitimiteit bij Gods Gratie
- ▶ En sluit een verbond met Groot-Brittannië en Koninklijk Pruisen
- ▶ Het Franse volksleger is echter onverslaanbaar
- ▶ Alexander sluit met Napoleon de vrede van Tilsit
- ▶ **Tegen zijn intuïtie in**



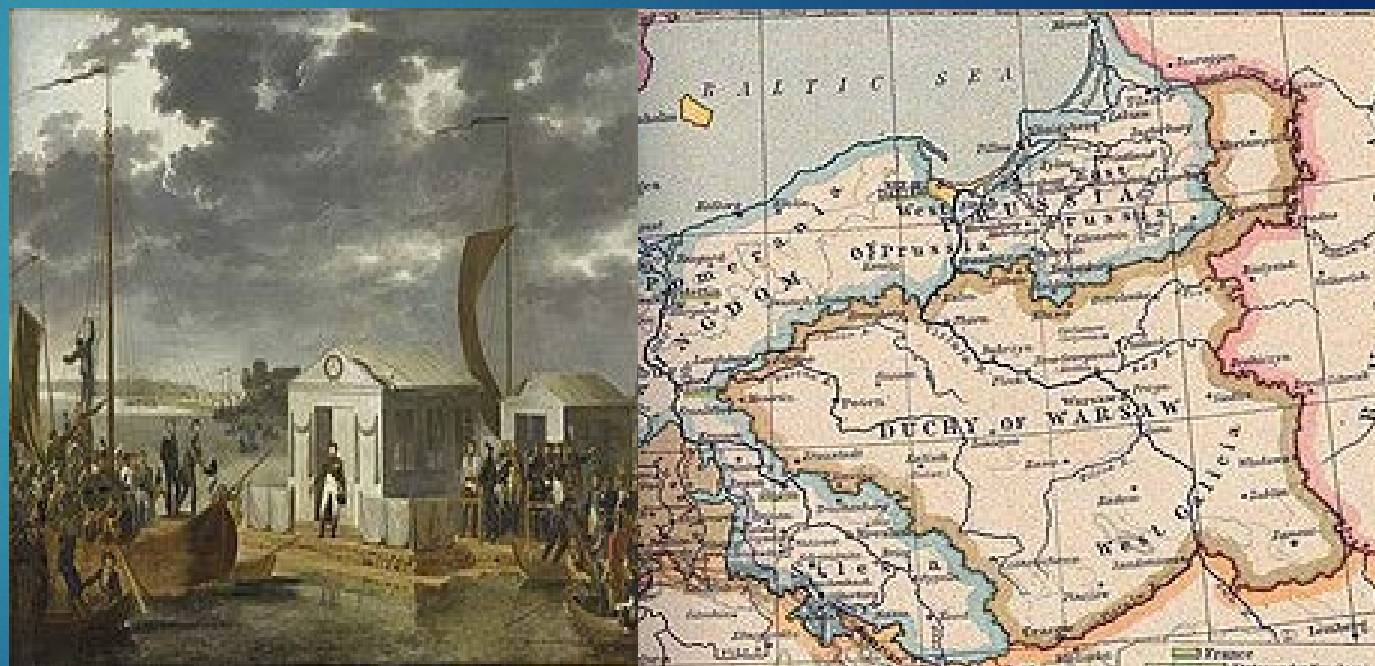
Vrede van Tilsit 1807

3

Napoleon rukt op oostwaarts

- ▶ Frankrijk bedreigt Rusland rechtstreeks om de Europese hegemonie te krijgen via La Grande Armée nadat De Rijnlanden en Pruisen zijn verslagen in 1805
- ▶ Het Heilige Roomse Rijk wordt opgedoekt
- ▶ Napoleon wil in één wintercampagne Rusland achter de Memel dringen
- ▶ Het moet Polen ontruimen
- ▶ Napoleon ziet dat als tussenstap
- ▶ De Vrede wordt getekend op een Vlot in de Memel
- ▶ Maar Rusland zal tot het Continentaal Stelsel moeten toetreden

Het geldt slechts aan wapenstilstand



La Grande Armée is een multinationalaal volksleger

4

Het berust op universele dienstplicht

- ▶ Een constitutioneel lichaam van revolutionair Frankrijk
- ▶ In 1812 omvat het 600.000 man op basis van personele conscriptie
- ▶ Geen mannelijk inwoner van keizerlijk Frankrijk en de geallieerden kan er zich aan onttrekken
- ▶ Ook het Bataafsche Gemeenebest niet
- ▶ Het omvat legerkorpsen met cavalerie, infanterie, artillerie, keizerlijke garde en genie
- ▶ **Vrijheid, gelijkheid, broederschap!**

Een bedreiging voor monarchen bij de Gratie Gods



Gerard Strijards
7/12/2023



De Franse invasie van 24 juni 1812 is ongeprovooceerd

De Vaderlandse Oorlog-1812

- ▶ Tolstoj beschrijft de schok van de inval in zijn Oorlog en Vrede
- ▶ Napoleon komt de Vrede van Tilsit niet na
- ▶ Hij ontruimt de Donauvorstendommen niet ten behoeve van Rusland
- ▶ Alexander I houdt zich daarom niet aan het continentaal stelsel, dat voor de Russen een absoluut handelsembargo betekent
- ▶ Het groothertogdom Warschau wordt een Franse satellietstaat
- ▶ Een verkenningsbrigade van 175.000 man trekt de Dnjepr over
- ▶ Russen trekken terug en verschroeien de aarde
- ▶ **Dat blijft hun tactiek**

Slag bij Smolensk 17 augustus



Belegering Smolensk een tactische fout

6

Smolensk heeft geen strategische betekenis

- ▶ De Fransen waren niet berekend op de Russische herfst en winter
- ▶ Napoleon had veel meer oostwaarts de Dnjepr moeten oversteken
- ▶ En doorstoten naar Moskou
- ▶ Waar de Russen in open veld slag hadden moeten leveren
- ▶ Dan zou Moskou gevallen zijn met de volgepropte magazijnen
- ▶ Nu gaf hij, door onderschatting van de Russen, dezen de tijd ook Moskou te verbranden
- ▶ Daardoor verloor hij zijn stootkracht die hij nimmer herwon
- ▶ **Het fatum van Hitler**

Geen Westering betrouwbaar



Rusland krijgt bij de vrede van Wenen geen behoorlijke compensatie

7

Talleyrand weet Pruisen, Oostenrijk en
Brittannië tegen de Russen te verenigen

Het Huis Romanow vergeet
dat nooit

- ▶ Ook al heeft Rusland Napoleon verslagen, de westerlingen gunnen het geen territoriale uitbreiding
- ▶ Het krijgt slechts een oostelijk deel van Polen, gelijk aan het verdragshertogdom Warschau dat Napoleon had bezeten
- ▶ Castlereagh (Brittannië) en Metterich (Oostenrijk) tekenen een militaire alliantie tegen Rusland ook al treden zij toe tot de Heilige Alliantie van Alexander I
- ▶ Ze stoken de bezette Polen steeds op tegen Sint Petersburg
- ▶ Alexander beschouwt dat als trouwbreuk



De Heilige Alliantie 1815-1853

8

7/12/2023

Gerard Strijards

In de Conventie van Berlijn 1833 herbevestigd

Een restauratief garantieverdrag

- ▶ Alexander I probeert Rusland, Oostenrijk en Pruisen te verenigen tegen de Franse Revolutie
- ▶ Christelijke vorsten moeten saamhorig tegen deze revoltes zijn op basis van volkssoevereiniteit
- ▶ Het is een religieuze inspanningsverplichting
- ▶ De koning van Groot-Brittannië kan niet toetreden maar doet dat als koning van Hannover wél
- ▶ De Ottomanen moeten er buiten blijven



De Krimoorlog 1853-1856

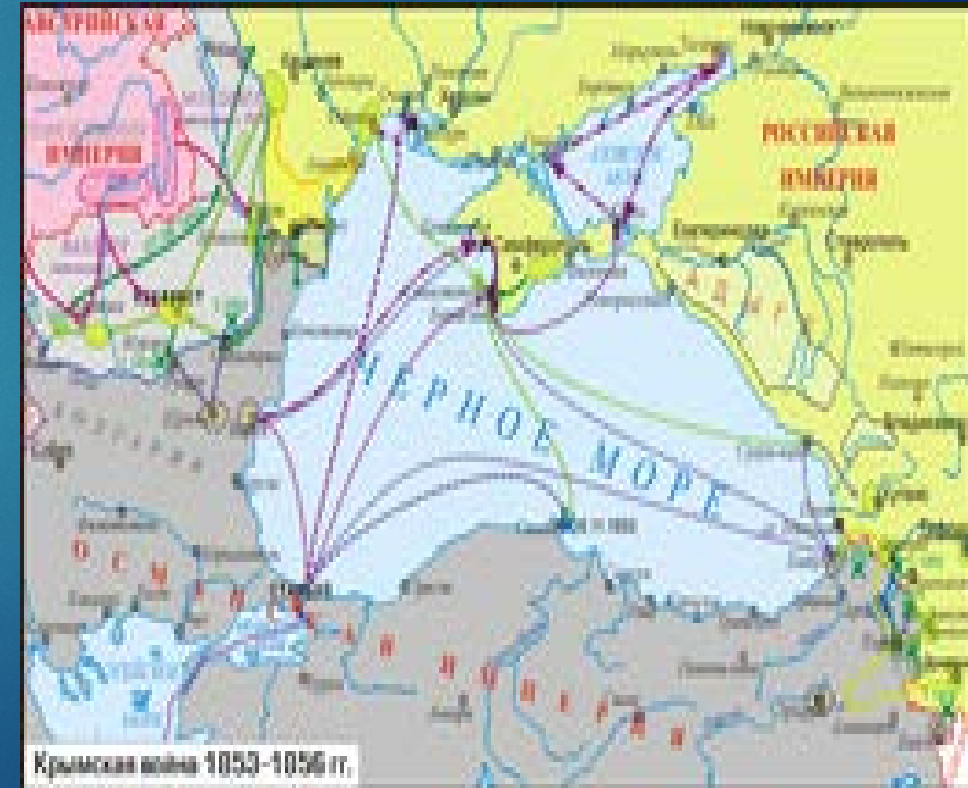
9

7/12/2023
Gerard Strijards

Weer: toegang tot de Middellandse Zee

- ▶ De Russen willen vrije toegang tot De Levant
- ▶ Ze geven daaraan een Christelijk tintje: de toegang tot Jerusalem moet bij de Ottomanen weg
- ▶ Maar Brittannië verdenkt Sint Petersburg ervan dat het de Britse routes naar Het Verre Oosten wil frustreren mede met het oog op het Suez-kanaal
- ▶ Napoleon III wil in ieder geval geen uitbreiding van de Russische macht in die regio
- ▶ Hij roept zich uit tot beschermer van het katholicisme
- ▶ Hij geldt als patroon van de Kerkelijke Staat en het Heilig Land
- ▶ Niemand in Het Westen gelooft Nicolaas I die optreedt als verdediger van het oosters-orthodoxe geloof

Sebastopol moet marinehaven worden



De slag bij Sinopel: vernietiging van de Ottomaanse vloot

10

De Russen vallen de
Donauvorstendommen aan

De maritieme Russische macht
dominant

Gerard Strijards
7/12/2023

- ▶ Ze willen de westkust van de Zwarte Zee zekeren
- ▶ Bezetten Moldavië en Walachije
- ▶ De Ottomanen verklaren Sint Petersburg de oorlog
- ▶ Nadat zij verzekerd zijn van steun van de Britten en Fransen
- ▶ Ook de Italianen nemen deel via Savoye en Sardinië
- ▶ De oorlog concentreert zich op De Krim



Verloop van het Krim-conflict tactisch gezien

Alexander II moest de Vrede van Parijs in 1856 aanvaarden

Veel logistieke defecten

- ▶ Ofschoon de Russen logistiek de voordelen hadden, nutten zij dat niet uit
- ▶ Zij slaagden er niet in het Krim-schiereiland te isoleren door blokkades
- ▶ De Britten en Fransen brachten op korte termijn een groot expeditionair leger op de been in De Krim via landingen bij Jevpatorija waarbij ruitery werd ingezet
- ▶ Zij belegerden Sebastopol en namen deze havenstad in 1855 in
- ▶ De Britten wisten zelfs een effectieve blokkade te forceren in Oostzee en Zwarte Zee
- ▶ Terwijl Oostenrijk onverwacht ook de Russen aanviel aan de Donau-estuaria
- ▶ De Russen werden economisch geïsoleerd
- ▶ Kronstadt, Sveaborg en Sint Petersburg werden zwaar gebombardeerd op grote afstand
- ▶ **Rusland werd verslagen**



Volledige triomf voor Het Westen

12

Gerard Strijards
7/12/2023

Onderschatting van Rusland

- ▶ Rusland scheen geen grootmogendheid meer
- ▶ Massale volksverhuizingen naar Ottomaans gebied vanuit de Kaukasus
- ▶ Islamitische naties worden irredentistisch
- ▶ Frankrijk wordt weer grote mogendheid
- ▶ Brittannië bevestigt zijn maritieme suprematie
- ▶ De Zwarte Zee en de Bosporus worden eeuwig afgesloten
- ▶ De Russen verliezen crediet onder de Slaven
- ▶ Daarom zal Duitsland in 1914 zo makkelijk Rusland de oorlog durven verklaren
- ▶ **Russische frustratie maximaal**

Omvangrijke Russische legerhervormingen



Eerste Haagse Vredesconferentie op initiatief van Nicolaas II

Nicolaas loopt leeg op het
leger

- ▶ Hij besteedt enorme sommen aan de modernisering van het Veldleger
- ▶ Hij voegt mitrailleurssecties toe aan de bataljons en mobiele logistieke diensten
- ▶ Maar hij heeft geen gelden voor zware mobiele lange-afstandsartillerie en voor militaire spoorwegen
- ▶ En ook niet voor superslagschepen
- ▶ Hij wil daarom een bewapeningsmoratorium
- ▶ Dat is het doel van de eerste Haagse Vredesconferentie te Den Haag
- ▶ **Maar Het Westen lacht hem uit**

De conferentie mislukt



Japan besluit dat Rusland militair zwak is

14

Gerard Strijards
7/12/2023

Het valt in 1904 onverwachts aan

Japan is ineens een grootmacht

- ▶ Dat doet het te land via China en Siberië
- ▶ Maar ook ter zee door de Russische haven Port Arthur te blokkeren
- ▶ In 1902 is Tokio maritiem geallieerde van Whitehall
- ▶ Dat zorgt dat Rusland nergens militaire hulp krijgt, ook niet via Nederland
- ▶ De oostzeevloot die naar de Chinese Zee moet varen via De Kaap mag vrijwel nergens behoorlijk bunkeren
- ▶ Zij wordt bij Tjsoetjima door Tokio uit de zee geblazen
- ▶ En weer moet Sint Petersburg door het stof bij de Vrede van Portsmouth
- ▶ Duitsland: Rusland is geen factor van betekenis meer
- ▶ **Daarom kan de Eerste wereldoorlog uitbreken**



Dit heeft een geweldig effect op het Aziatisch nationalisme

Een oosterse natie is oppermachtig

- ▶ De blanke westerling is dus niet bestemd voor wereldheerschappij
- ▶ Daarom komen Brits-Indië, Frans-Indochina, Nederlandsch-Indië, Duits Shantung en Brits Borneo in revolte
- ▶ Vaak via de Komintern
- ▶ Ook Nederland krijgt in de Groote Archipel te maken met opstanden, op Sumatra en Java
- ▶ Maar de blanke koloniaal beseft daarvan de gevolgen nog niet
- ▶ Die blijken na 1920 als de Vrede van Versailles in werking treedt
- ▶ **Einde van het Westers Imperialisme?**

De dekolonisaties komen eraan

